

אדרת רשב"ם

ר"ת אמרות דוב רוזנברג תלמיד רבינו שלמה ב"ר מרדכי
לזכר נשמת הגה"ק רבינו שלמה מזוועהיל זי"ע

בס"ד

פ' תזומ"צ שנת **פלפול בסוגיא דהכל לפי כח אחרון** לפ"ק גליון קמ"ד

מדור הנעשה ונשמע

מבהיל לרעיון לחשוב על מה עשה ה' ככה, מגפה בכל העולם כולו, ואין מנוס, למי שנגזר בשמים שיחלה בזה, החלאים רעים נאמנים לבצע שליחותיהם, לא עוזר לאף אחד שום כסף שבעולם, פוגע בעשירים כמו בעניים, והקב"ה שלח הקורונה וירוס כדי להתחזק בשלשה עשר עקרים, והראשון של ה'אני מאמין' הוא, אני מאמין באמונה שלמה, שהבורא יתברך שמו, הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, אבל דבר א' רואים ברור, שלא נפל דבר או חצי דבר מדברי רז"ל על ימות המשיח, אפשר לחשוב כאשר העולם עסוק עם המגפה, ממש מלחמת עולם, מלחמת ביולוגי, שיהיה שקט בעולם ולא יהיה איום מלחמה בכלי נשק קונבנציונלי, הרי בשבוע שעבר התקרבו 11 ספינות קרב של חיל הים של משמרות המהפכה (איראן) לשש ספינות ים של חיל הים האמריקני שפעלו בטריטוריה ימית בינלאומית. באירוע החרגי, היה מעורב הצי החמישי, הכוח הימי של ארה"ב הפועל במזרח התיכון תחת פיקודו של פיקוד המרכז של ארצות הברית, אשר מחזיק בכוח ימי רב באזור המפרץ הפרסי ומפקדותיו יושבות בבחריין, ועל זאת הודיע נשיא ארצות הברית דונלד טראמפ "הנחתי את חיל הים של ארצות הברית לירות ולהשמיד כל ספינה חמושה איראנית שתטריד את הצי שלנו", ונזכרתי בדברי הילקוט שמעוני בישיעיהו פרק ס', אמר רבי יצחק, שנה שמלך המשיח נגלה בו, כל מלכי אומות העולם מתגרים זה בזה, מלך פרס מתגרה במלך ערבי, והולך מלך ערבי לארם ליטול עצה מהם, וחוזר מלך פרס ומחריב את כל העולם, וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם, ויאחזו אותם צירים כצירי יולדה, וישראל מתרעשים ומתבהלים ואומרים להיכן נבוא ונלך, ואומר להם, בניי אל תיראו, כל מה שעשיתי לא עשיתי אלא בשבילכם, מפני מה אתם מתיראים, אל תיראו הגיע זמן גאולתכם, ולא כגאולה ראשונה גאולה אחרונה, כי גאולה ראשונה היה לכם צער ושעבוד מלכויות אחריה, אבל גאולה אחרונה אין לכם צער ושעבוד מלכויות אחריה (ילקוט שמעוני ישעיהו רמז תצ"ט, פסיקתא רבתי פל"ו), וסימנך וכל אומות העולם מתרעשים ומתבהלים ונופלים על פניהם, **וכל אומות העולם בגימטריא כח ארה"ב דונלד טראמפ, וסימנך המפרץ הפרסי (עם האותיות) בגימטריא תש"פ, כי בשנת תש"פ הגיע זמן גאולתנו.**

מצינו בפ' פנחס, ויהי אחרי המגפה ויאמר ה' אל משה ואל אלעזר בן אהרן הכהן לאמר, שאו את ראש כל עדת בני ישראל וגו' (במדבר כו:א-ב), ואף שהמגפה עדיין לא עבר וחלף לגמרי, אבל כבר רואים כאן בארה"ק האטה בהתפשטותה, ובוודאי בזכות האמונה האיתנה של כל תושבי ארץ ישראל, שהבורא רפואות יאמר למלאך המשחית הרף, וסימנך שאו את ראש כל עדת בני ישראל, **כל עדת בני ישראל** (עם התיבות והאותיות) בגימטריא **שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד** (עם האותיות והכולל), אחרי המגפה הגיע הזמן של שאו את ראש כל עדת בני ישראל, ובמיוחד כידוע כי **אייר** נוטריקון **אני ה'** [י"י] רופאיך, והנה האותיות אחרי **הקורונה**, הם אותיות **ורזשזס"ו**, והגיע זמן גאולתנו, הגיע הזמן שנשמע קול שופר של מלך המשיח, וסימנך אותיות **ורזשזס"ו** (האותיות אחרי הקורונה), בגימטריא **שופר**, ובגימטריא **גאולת עולם**, והכל בזכות האמונה, וסימנך שגם בגימטריא **ויאמינו בה' ובמשה עבדו**, ובגאולה העתידה תתקיים הפסוק, ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם לא תקשו עוד (דברים י:טז), וסימנך בפרשתנו וביום השמיני ימול בשר ערלתו, **שמיני** במילוי כזה **שי"ן מ"ם יו"ד נו"ן יו"ד** גם בגימטריא **ורזשזס"ו** (האותיות אחרי הקורונה).

בהסכם הקואליציוני שמתגבש לממשלת חירום לאומית, הליכוד יקבלו את תיק החוץ לחצי קדנציה, ואעפ"י דאיהו לא חזו מזלייהו חזי, הרי כל הקואליציה ממש ברווז צולע, אנשים עם דעות שונות לגמרי שאין הרבה סיכויים שיחזיקו מעמד, וכבר קודם שנוצר כבר עם רגל א' בחוץ, וסימנך שקבלו את תיק החוץ לחצי קדנציה, לרמז על חצי בחוץ, ואם הקואליציה לא יחזירו את ארה"ק לשמירת שבת, אין לה שום זכות קיום, וסימנך, **ממשלת חירום לאומית בגימטריא ראו כי ה' נתן לכם השבת** (עם הכולל).

מדור הדרוש

לעבוד עבודה] צעידנא דמתעקר ללאו, לא קא מוקים עשה (שבת קלב:).

ומכאן שעשה דוחה לא תעשה, שהרי עשה דמילה דוחה את לא תעשה של השמר בנגע הכרעת, אבל יש עוד ילפותא דעשה דוחה לא תעשה, והיא בריש מסכת יבמות, לא תעשה גרידא מנלן דחיי, כתיב לא תלבש שעטנז גדילים תעשה לך, ואמר רבי אלעזר סמוכים מן התורה מנין, שנאמר סמוכים לעד לעולם עשויים באמת וישר וכו' (יבמות ד.), וכבר הלכו בה הנמושות, שזה תליא במחלוקת אי דרשינן סמוכין או לא, דאי דרשינן סמוכין, א"כ שפיר יש לילף דעשה דוחה לא תעשה מן כלליא בליאית, משא"כ למאן ללא דריש סמוכין, יליף דעשה דוחה לא תעשה מן מילה בצרעת.

ואיתא בספר בנין דוד פ' נח וזלה"ק בא"ד, ונודע דברי השלה"ק והמפרשים ז"ל דכתוב תשז אנוש עד לכ"א ר"ת **לם כפירה** אשת איש, דאי אמרינן עד ועד בכלל מועיל תשובה גם בעצירות אלו, אבל אי אמרינן ולא עד בכלל אינו מועיל תשובה על עצירות אלו עכ"ד, וכבר כתבו המפרשים למאן דאמר דתשובה קודמה לצריאת עולם גדול כחה ומועיל תשובה גם על עצירות הנ"ל, והנה במדרש (בראשית רבה א, ד) מנה ששה דברים שקודמו לצריאת העולם ורבי אהבה בר זעירא אומר אף התשובה שנאמר בטרם הרים יולדו – מאותה שעה – תשז אנוש עד דכא עיי"ש, וכתב ביפה תואר דפליגי אי דרשינן סמוכין, דמאן דאמר הראשון לא דרוש סמוכין ותשז אנוש עד דכ"א אינו דבוק עם בטרם הרים יולדו, ור' אהבה בר זעירא ס"ל דדרשינן סמוכין, וכתוב בטרם הרים יולדו וכו' תשז אנוש עד דכא, שמע מינה דתשובה קודמה לצריאת העולם עכ"ד (בנין דוד פ' נח אות כ"ז).

והנה המחלוקת אי אמרינן עד ועד בכלל או לא, תלוי במחלוקת אי דברה תורה כלשון בני אדם, דכתב המחבר ראובן הוליא שטר חוב על שמעון קזמנו חמישה בניסן, ושמעון הוליא שטר חוב על שמעון חמישה בניסן כתוב בו שמחל ראובן לשמעון כל תביעות שהיו עליו עד אותו היום, ראובן גובה שטר, דכלשון העולם עד ולא עד בכלל (מחבר בשו"ע חו"מ סימן מ"ג סעיף כ"ז).

דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה טמאה, וזיום השמיני ימול בשר ערלתו (ויקרא יב:ב-ג).

ופירש"י ז"ל אשה כי תזריע, (ויקרא רבה פי"ד א') אמר רבי שמלאי, כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף (רש"י).

וטרם אחלה לדבר, הנני מביא כמה דרשות רז"ל על מקראי קודש האלה, וזה יאל ראשונה, במסכת נדה, אמר רבי יצחק אמר רבי אחי, אשה מזרעת תחילה יולדת זכר, איש מזריע תחילה יולדת נקבה, שנאמר אשה כי תזריע וילדה זכר (נדה לא.), וכתבו המפורשים, שגם בלי הפסוק היינו יודעים זאת, כי הטבע היא כך, שהכל הולך אחרי הכח האחרון, והפסוק אסמכתא בעלמא היא.

ובריש מסכת פסחים, כתיב וזיום השמיני ימול בשר ערלתו, ותניא כל היום כולו כשר למילה, אלא שזריזין מקדימים למלות, שנאמר וישכם אברהם בבקר (פסחים ד.).

ותמן תנינן בפרק רבי אליעזר דמילה, תנו רבנן, ערלתו, ערלתו ודאי דוחה את השבת, ולא ספק דוחה את השבת, ערלתו ודאי דוחה את השבת, ולא אנדרוגינוס דוחה את השבת (שבת קלד:--קלה.).

ונל"פ בעזהשי"ת עפ"י מה דאיתא לעיל שם בפרק רבי אליעזר דמילה הנ"ל, מילה דוחה את הכרעת, מאי טעמא, דאתי עשה ודחי לא תעשה, ומאי או אינו דקאמר, הדר קאמר אימר דאמרינן דאתי עשה ודחי את לא תעשה, לא תעשה גרידא, האי עשה ולא תעשה הוא, ומה אני מקיים ימול בשר ערלתו, בזמן שאין בה בהרת, תלמוד לומר בשר, ואף על פי שיש גם בהרת וכו', אלא אמר רב אחי, היכא אמרינן דאתי עשה ודחי לא תעשה, כגון מילה בצרעת, אי נמי ליאית וכלאים, דבעידנא דמתעקר לאו קא מוקים עשה, הכא ובהוי אמינא שיקוץ בהרתו ויעבור על חתיכת הכרעת כדי להכשיר הכהן

ואיתא בספר שו"ת פנים מאירות, וזלה"ק, קשיא לי הא דמבעי לן בנדרים דף ל"ה ע"ב הני כהני אי שְלוּחי דידן הוי או שְלוּחי דרחמנא נינהו, ותמיה לי אמאי לא פשיט מבדייתא דאיתא בפ"ק דחולין (יג): איש איש, מלמד שמקבלים נדרים ונדבות מכותים, וקו"ל אין שליחות לכותי וכו', וא"כ איך הי' כהנים יכולים להקריב קרבנם אי שְלוּחי דידן נינהו, הא כותי לאו בני שליחות נינהו ואין הישראל נעשה שליח לכותי, אלא ע"כ שְלוּחי דרחמנא נינהו, וקריך לומר דלגבי נכרים, באמת פשיט ליה דהוי שְלוּחי דרחמנא, ולא מבעי להש"ס אלא לגבי ישראל אי שְלוּחי דידן או שְלוּחא דרחמנא וק"ל (שו"ת פנים מאירות ח"ב סימן קי"ט), ובספר אור חדש בסוגיא סם בקידושין, דקושיית הפנים מאירות הנ"ל אפשר ליישב, דהבדייתא דמרבא איש איש שעכו"ם נודרים נדרים ונדבות, קאי למאן דלא ס"ל דברה תורה כלשון בני אדם, אבל למ"ד דברה תורה כלשון בני אדם, לא דרשינן מאיש איש לרבות עכו"ם, וקא בעיי דהכא, למאן דאמר דברה תורה כלשון בני אדם, עיי"ש (אור חדש קידושין בג:).

ומאינו במסכת קידושין, האומר לשלוחו לא תרום תורם כדעת בעל הבית וכו', אמר קרא אתם, גם אתם, לרבות את השליח (קידושין מא. -מא:), ושמעתי מפ"ק כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א, דאיתא סם בגמרא – אמר רבי יהושע בן קרחה, מנין ששלוחו של אדם כמותו, שנאמר ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים, וכי כל הקהל כולן שוחטין, והלא אינו שוחט אלא אחד, אלא מכאן ששלוחו של אדם כמותו (קידושין מא:), וידוע שיטת הריב"ש ז"ל בסימן רכ"ח, דכי ילפינן שלוחו של אדם כמותו מן הפסח, כמותו ממך ילפינן, שהרי קרא השליח בשם כל הקהל, וא"כ השליח כבעלים לגמרי, וכתב ע"ז רביה"ק מרן הדברי חיים זי"ע וזלה"ק באמצע התשובה, שיש שני מיני שליחות, דילפינן מגירושין דיוכל לעשות שליח אפילו דלא ליהוי כמותו, וגם מצינו בקדשים ששליח של אדם כמותו וכמו שכתב הריב"ש ז"ל, והנה באמת בכל התורה דילפינן מגירושין וקדשים שייכים שני הטעמים, והנה הך כלל לא דאמר רב הונא מי איכא מידי דאיהו לא מצי למיעבד ויוכל לעשות שליח הוא לענין שיהא כמותו – ודאי לא יוכל לעשות, כיון שהוא גופא לא מצי למעבדיה – האידן שייך לומר שלוחו של אדם כמותו, הא איהו גופא לא

מצי לעבדו, ולהכי כיון דזה גילוי מילתא דבעינן שיהא כמותו בכל התורה, ממילא לא מצי למיעבד שליח בדבר שלא יוכל בעצמו לעשותו, משום דכל עיקר השליחות מקדשים נמי יליף וקריך שיהא כמותו, ולהכי דבר שאין יכול בעצמו לעשותו לא מהני שליח, אך עכ"פ סם שליח עליו כמו מצינו בגירושין שהוא שליח אפילו אם אינו כמותו וקריא ליה התורה שליח, אלא עכ"פ סם שליח עליו (ועיין שו"ת דברי חיים ח"א סוף סימן ל"ג, ועיין בשו"ת דברי יציב יו"ד סי' ר"ה, וחו"מ סי' מ"ג).

ועיין גם בספר לקח טוב, שהסתפק אם השליח נחשב כגוף המשלח ממנו, או שהמעשה מתייחסת למשלח, ואמרינן שמועלת רק עבור המשלח, אבל אין המעשה נחשב כאילו המשלח עשה אותה בגופו (לקח טוב כלל א' אות י"ב), ובזה תלוי המחלוקת אם כהני שְלוּחי דידן או דרחמנא, דאי אמרינן כהני שְלוּחי דידן ולא אמרינן הסברא דרב הונא של מי איכא מידי דאיהו לא מצי למיעבד ויוכל לעשות שליח, א"כ לא בעינן שהשליח יהיה כמותו ממנו אלא שהמעשה מתייחס להמשלח, אבל אי אמרינן כהני שְלוּחי דרחמנא נינהו, ומכח סברת רב הונא – מי איכא מידי דאיהו לא מצי למיעבד וכו', א"כ בעינן שהשליח שיהא כמותו ממנו, ע"כ שמעתי מפ"ק ודפח"ת.

ותמו תנינן במסכת ב"ק, איתמר רבי יוחנן אמר אשו משום חליו, וריש לקיש אמר אשו משום ממונו, וריש לקיש מאי טעמא לא אמר כרבי יוחנן, אמר לך חליו מכחו קאזלי, האי לא מכחו קאזיל, ורבי יוחנן מאי טעמא לא אמר כריש לקיש, אמר לך ממונא אית ביה ממשא, הא לית ביה ממשא (ב"ק כב:), וידוע מה שהקשה הנימוקי יוסף כיון דאמרינן אשו משום חליו, ומה שדולק בשבת נחשב כאילו הוא עצמו הדליק, א"כ איך שרי להדליק נרות לצורך שבת, וזלה"ק, היכי שרינן עם השכה להדליק את הנרות והדלקתה הולכת ונגמרת בשבת, ומתרא, שבשעה שילא החז מתחת ידו, באותה שעה נעשה הכל, ולא חשבינן מעשה דמכאן ולהבא, דאי חשבינן ליה, הוה לן למפטריה דאונס הוא שאין בידו להחזירה, והכי נמי איילו מת קודם שהספיק להדליק הגדיש, ודאי משתלם ניזק מאחריות נכסים דידיה, דהא קרי כאן כי תלא אש שלם ישלם, ואמאי מחייב, הרי מת, ומת לאו בר חיובא הוא, אלא לאו שמע מינה דלא כמאן דאדליק השתא בידים חשבינן ליה, אלא

כמאן דאדליק מעיקרא משעת פשיעה חשבינן ליה, וכן הדין לענין שבת, לדי אהחיל מערב שבת אהחיל, וכמאן דאגמריה בידיה בהוא עידנא דלית ביה איסור חשיב (נימוקי יוסף ב"ק דף י' ע"א בדפי הרי"ף), וי"ל דזרד פלפולא דאורייתא, דאי אמרינן אשו משום חזיו, א"כ עכ"ל כמו הנימוקי יוסף, דהכל נתייחס למעיקרא בשעת הפשיעה, א"כ הכי נמי לגבי השליח נתייחס המעשה לתחילתו, בשעת שממנה את השליח, ואף שהשליח עושה מעשה אה"כ, אבל כיון דבתר ההתחלה אזלינן, ואף דבהתחלה עדיין לא נעשה המעשה, דהרי השליח עדיין לא עשה שליחתו, והאש עדיין לא הדליק את הגדיש, אבל כיון שהמעשה אה"כ הרי הוא כאילו נעשה מעיקרא, א"כ יא סברא לומר ששלוחו של אדם כמותו ממס, כי מעשה השליח כבר נעשה מעיקרא ונתייחס לגמרי אל המשלח, משא"כ אי אמרינן אשו משום ממונו, ומזיק בשעת ההיזקה, א"כ יא סברא לומר דהשליח אינו כמותו ממס, רק שבשעת שהשליח עושה המעשה, נתייחס למשלח.

וכיון דרשינן אשה כי תזריע, כשם שיאירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית, כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף, והאדם המובחר של הצריאות, כי הכל הולך אחר כח האחרון, לפיכך דרשו רז"ל אשה כי תזריע, אשה מזרעת תחילה יולדת זכר וכו'.

ואיתא בספר כסף נבחר פ' בראשית וזלה"ה, ותמו תנינן במס' פסחים (ק"ט.), מאי דכתיב וידי אדם מתחת כנפיהם (יחזקאל א:ח) – וידו כתיב, מלמד שידו של הקב"ה פרושה מתחת כנפי החיות לקבל את השבים, וא"כ אם הולכים בתר הכתיבה, ודאי מוכח דהקב"ה מקבל שבים ותשובה מועלה, אבל אי הולכין בתר הקריאה, אם כן קרינן וידי אדם – דקאי על המלאכים, ואין להוכיח דהקב"ה מקבל שבים (כסף נבחר פ' בראשית).

ותנו במשנה במסכת כריתות, שומן וחלב לפניו, ואכל אחד מהן – ואינו יודע איזה מהן אכל, מביא אשם תלוי וכו', ובגמרא שם, איתמר רב אסי אמר חתיכה אחת שנינו – ספק של חלב – ספק של שומן, חייא בר רב אמר חתיכה משתי חתיכות שנינו, במאי קא מיפלגי, רב אסי סבר יא אש למסורת – מלות כתיב, וחייא בר רב אמר יא

אש למקרא – מלות קרינן וכו', אמר רב יהודה אמר רב, היו לפניו שתי חתיכות, אחת של שומן ואחת של חלב, אכל אחת מהן ואינו יודע איזו מהן אכל חייב, חתיכה אחת, ספק של חלב ספק של שומן, ואכלה, פטור, אמר רבא, מאי טעמא דרב, דאמר קרא ועשה אחת מכל מלות ה' בשגגה, עד שיסגוג בשתיים, מלות כתיב, מלות קרינן (כריתות יז:), וכתב המאירי בריש מס' חגיגה, ושמא זה עיקר מחלקתם, שלדעת המאריך שתי חתיכות – כל ספק מותר מן התורה, ולדעת האחר אסור (המאירי חגיגה ד.).

והאיך שאמר הכתוב, דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר, ודרשינן אשה מזרעת תחילה יולדת זכר איש מזריע תחילה יולדת נקבה, א"כ אמרינן הכל הולך אחרי הכח האחרון, והיות שהאדם חשוב יותר מכל בהמה חיה ועוף, לפיכך תורתו נתפרשה לאחר תורת בהמה חיה ועוף, וכיון שהכל הולך אחרי הכח האחרון, א"כ הוי אמינא שימול גם כמה שיותר מאוחר בשעות היום, קא ממשיך ואזיל הכתוב, וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ואף שמאינו אכל מלות מילה שכל היום כולו בשר למילה, אעפ"כ יא מלה של זריזין מקדימים למלות, וכיון שהכל הולך אחרי הכח האחרון, לא אמרינן כהנימוקי יוסף שהכל נתייחס לתחילתו, וא"כ אמרינן אשו משום ממונו, ושלוחו של אדם אינו כמותו ממס, וא"כ כהנים שלוחי דידן, ולא דרשינן איש איש שעכו"ם נודרין נדרים ונדבות כישראל, ודברה תורה כלשון בני אדם, ואמרינן עד ולא עד בכלל, ולא מהני תשובה על ע"ז, ולא דרשינן סמוכין, ואי אפשר לילף עשה דוחה לא תעשה מן כלאים בצי"ת, אלא ילפינן עשה דוחה לא תעשה מן מילה שדוחה ארעת, לפיכך אמר הכתוב וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ודרשינן בשר אעפ"י שיש שם בהרת, וכיון דלא מהני תשובה על ע"ז, א"כ לא דרשינן וידו כתיב זה ידו של הקב"ה שפרוסה תחת כנפי החיות לקבל שבים, אלא אמרינן יא אש למקרא, וא"כ קרינן מלות ואשם תלוי רק בשתי חתיכות דאיקבע איסורא, וספיקא דאורייתא מן התורה לקולא, וא"כ הוי אמינא שגם ספק ערלה דוחה את השבת, בא הכתוב ואמר וביום השמיני ימול בשר ערלתו, ודרשינן ערלתו ודאי דוחה את השבת ולא ספק דוחה את השבת, והבין.